

AMACINI AŞAN YORUMLAR ve BENZETMELER

Yazılarını beğeniyle okuduğum iki sayın yazarın, 26 Haziran 1999 tarihli ve 640 sayılı Cumhuriyet Bilim Teknik (CBT) ekinde yer alan, MHP'nin yanlı tutumuna karşı YÖK başkanını savunma amacıyla yazdıkları yazılardaki kimi yorumlar üzerine düşüncelerimi CBT okuyucularıyla paylaşmak istedim.

O yazılardan birinde, "Ama, türban konusunda, dinci ve şeriatçı öğretim üyelerine karşı aldığı tutum konusunda, bilim insanlarını seçmede "milliyetçi" vb gibi kavramlar yerine "bilimsel üretim, yetenek ve liyakati" ölçülerini dikkate alması konularında Gürüz'ü eleştirirseniz, büyük haksızlık yapmış olursunuz" (CBT 640/3) denmektedir. Oysa, Cumhuriyet gazetesindeki "Vaziyet" köşesinde zaman zaman yer alan ve tekzip edilmeyen yazıları, örneğin, Samsun 19 Mayıs Üniversitesi'nde olup bitenlerle ilgili haberleri okuyanlar için, durum hiç de öyle değildir.

Yine aynı yazıda, "Gürüz, Türkiye biliminin gelişmesi ve kalkınması için doğru bildiğini yapan ve bu alanlarda da yönetici olarak önemli katkıları olan bir insan. Yöntemlerini tartışabilirsiniz, ama yaptıklarını teslim etmek zorundasınız" (CBT 640/3) denmektedir. Oysa, aynı yazarın "Demokratik davranmamakla, merkeziyetçilikle her şeyi çözebileceğini sanmakla" (CBT 640/3) eleştirilebileceğini vurguladığı bir kimsenin yaptıklarında, arada bir de olsa, yanlışlık olmaz mı? İki yıl kadar önce basına ve kamuoyuna yansıyan YÖK yasa taslağını; geçen yıl değiştirilen Öğretim Üyeleri Disiplin Yönetmeliği'ni; en çok oy alan kimi rektör adaylarının, Cumhurbaşkanı'na sunulan üç kişilik listelere konmamasını sayın yazarın da savunacağını sanmıyorum.

Bunlardan da önemlisi, bilerek ve altını çizerek söylüyorum, 6 Kasım 1997 tarihli YÖK yazısıyla yürürlüğe giren, öğretmenliğin eğitimci boyutunu yok edecek ve onu teknisyenliğe indirgeyecek yeni öğretmen yetiştirme modelini, öğretmen adaylarının okullarda

yapacakları uygulamanın artırılması dışında, savunmak kolay mı? Eğitim bilimleri alanlarında, on binlerce eğitim yöneticisine ve binlerce yetişkin eğitimciye gereksinim varken lisans programlarının kapanmasını onaylamak kolay mı? Eğitim bilimlerinin, 3-5 öğretmenlik formasyon dersiyle sınırlanmasını benimsemek kolay mı? YÖK'çülerle öğretmenliği bir meslek olarak göremeyen ve

Dalında en iyi olan en iyi eğitimi verir, en iyi ölçme ve değerlendirmeyi yapar, en iyi ders araç ve gerecini bulur. Aksi tüm iddialar "eğitimci lobisi"nin tekellerini sürdürme çabalarının kamuflajından ibarettir (28 Mart 1998 tarihli CBT, s. 15).

biçiminde düşünen bir kaç akademisyen dışında yeni modeli savunan kaç kişi vardır?

İkinci yazar da, Sayın Başkan'ın "demokrasi ve eşitliğe önem vermiş" bir kişi olduğunu belirtmektedir. Oysa, rektör seçimlerindeki yaklaşım ile vakıf üniversitelerine, devlet üniversitesinde öğrenci başına düşen kaynaktan daha fazla kaynak aktarılması gibi örnekler bir yana, ortaöğretim başarı puanının hesabındaki yeni yöntemi demokratik ve eşitlikçi olarak görmek olanaksızdır. Tam tersine, ortaöğretim başarı puanının hesabı eşitsizliğin pekiştirilmesine neden olacaktır. Devletin yeterince öğretmen veremediği yoksul yörelerdeki okul öğrencilerinin, dolayısıyla bu tür okulların, ÖSS de başarısız olduğu bilinmektedir. Bu okulların ÖSS'deki başarısı düşük olacağından, böylesine bir okulda okuyan bir çocuk çok başarılı olsa da, ÖSS'de başarılı olan bir okuldaki sıradan bir öğrenciden daha düşük ortaöğretim başarı puanı alabilecektir. Bu hesaplama yöntemiyle böylesine bir okuldaki çocuk ağzıyla kuş tutsa bir işe yaramayacaktır.

Bu arada bir noktaya değinmekte yarar var. Her yöneticinin, en baskıcılarının bile, başarılı ve demokratik olduğu yerler bulunabilir ve vardır, Örneğin türban konusundaki tutum, kişilerin müktesep

hakları dışında, genelde benimsemektedir. Ancak, yukarıdaki örneklerde görüldüğü gibi, geniş kesimlerce benimsemeyen durumlar da söz konusudur.

Benzer durum, ne yazık ki, Sayın Başkan'a yönelik kimi olayların Hasan Ali Yücel'in başına gelenlere benzetilmesi konusunda da görülmektedir. Böylesine bir benzetme de pek gerçekçi olmayıp bir zorlama boyutu var gibi gelmektedir. Bir bakıma, olaylara yüzeysel bakıldığında, iki benzerlik var gibidir: Her ikisi de, öğretmen yetiştirmede yeni birer model getirip uygulamış ve üniversite yasasıyla ilgilenmişlerdir.

Hasan Ali Yücel'in modeli Köy Enstitüleri'dir. Bu model,

- 1848 yılında açılmaya başlayan öğretmen okulları, 1926'da kurulan Köy Öğretmen Okulu ve 1936'da uygulamaya konan köy öğretmenleri deneyimleri üzerine, İsmail Hakkı Tonguç ile birlikte, ülke koşullarına uygun ve tüm gelişmekte olan ülkelere örnek olabilecek nitelikte geliştirilen ve TBMM'de onaylanan bir modeldir;
- Köy çocuklarının, adam yerine kondukları, demokratik ve katılımcı bir ortamda resim/müzik/edebiyat gibi güzel sanatlardan birinde ilgi uyandırılıp geliştikleri, okuyarak, tartışarak, yaparak, değerlendirerek ve eleştirerek eğitildikleri, öğretmenlik mesleğini dünyanın en önemli mesleği olarak algılayıp yetiştirildikleri bir modeldir;
- Mezunlarını, öğretmenlik yanında devrim ilkelerinin bekçisi, köy lideri ve kalkınma önderi yapan bir modeldir.

Köy Enstitülerinin kapanması da modelin bu nitelikleriyle ilgilidir. Köy Enstitüsü mezunu, öğretmenliği sevmiş, devrimleri savunmuş, köyünü kalkındırmaya, köylüyü uyandırmaya ve çevresine aydınlık saçmaya başlamıştır. Zamanın partisi de "Demokrat !" olunca

sonuç belli olmuş, 10 yıl daha devam etmiş olsa ilköğretim ve belki de laiklik sorununu 40 yıl öncesinden çözümlenmiş olabilecek bu modele son verilmiştir.

Sayın Başkan'm modeli ise,

- 150 yıllık öğretmen yetiştirme deneyimlerini yok sayan, Türkiye koşullarını pek bilmeyen yerli/yabancı birkaç kişi tarafından hazırlanan, gelişmekte olan ülkelere örnek olarak değil, koşullar bizimkine hiç benzemeyen gelişmiş ülkelerdekinden kopya edilen, eğitimcilerin çoğunun benimsemediği, TBMM yerine 25 kişilik Yükseköğretim Kurulu'nda kabul edilen, nasıl oylandığı pek bilinmeyen, bir modeldir;
- Öğretmen adayına, ne öğretmenlik ülküsü ve sevgisini kazandıracak ne de onları devrim ilkelerinin savunuculuğuna hazırlayacak, belki de devrimlerden bihaber yetişmelerini sağlayacak bir modeldir;
- Kendini okula ve topluma adayacak öğretmen yerine, branş bilgisini aktardıktan sonra (ne kadar aktarabilirse), ya branş bilgisi dışında öğrenciye bir katkısı olamayacak ve bir an önce okuldan kaçacak, ya da kimi vakıf okullarında (!) ortaöğrenim görmüş ve belli amaçlarla yetişmişse öğrenciyi başka dünyalara hazırlayacak, öğretmen adaylarını yetiştirecek bir modeldir;
- Öğretmeni eğitsel sorunlarla ilgilenmekten uzaklaştıracak, İMF, Dünya Bankası ve tahkime kapıların açılmasını kolaylaştıracak bir modeldir.

Hasan Ali Yücel, bugünün ölçülerine göre daha demokratik ve özerk bir üniversite (1946 tarihli ve 4936 sayılı) yasasının çıkarılmasını sağlamıştır, yaptıkları özlemlerle anılmaktadır. Sayın Başkan ise bu konuda var olan YÖK yasasını daha da katılaştıran bir

yasa taslağı hazırlamakla tanınmaktadır, yükseköğretimde çalışanlar bu taslağın yasalasmamış olmasına sevinmektedir.

Pek çok kimse olumsuzluklarda bir benzerlik görmekte, her ikisi zamanın da üniversiteden ayrılmak zorunda kalanlar olduğunu düşünmektedir. 1947-48'de solcu suçlamasıyla üniversiteden ayrılma durumunda kalan güzide bilim insanları (Behice Boran, Niyazi Berkes ve P. Naili Boratav) vardır; 1999'da dinci suçlamasıyla prof, unvanı bile elinden alınarak meslekten uzaklaştırılanlar vardır. Ancak, 1947-48'deki olay, Hasan Ali Yücel'in Ağustos 1946'da bakanlıktan ayrılmasından sonra, TBMM'de oluşturulan bir komisyonun çalışmaları ve TBMM'nin ilgili kişilerin kadrolarını iptal etmesiyle gerçekleşmiştir. 1999 yılındaki uzaklaştırma ise disiplin soruşturmasına ve üç beş kişinin kararına dayandırılarak yapılmıştır.

Hasan Ali Yücel, günlük politikacılarla Köy Enstitülerinin neler yapabileceğini gayet iyi gören tutucu çevrelerin hışımına uğramıştır. Sayın Başkan'a, türban ve dinciler konusunda yasalara uyması dışında, tutucu çevrelerden pek tepki gelmemektedir. YÖK'ün yeni öğretmen yetiştirme modeli, 1996 yılında Türkiye Diyanet Vakfı tarafından yayımlanan ve laik eğitime karşı dinci eğitimi savunan "Türk Eğitim Sistemi: Alternatif Perspektif" adlı kitapta önerilen öğretmen yetiştirme modeline benzediğinden, herhalde tutucu çevrelerce de benimsenmektedir.

17 yıllık uygulamalar, YÖK'ün başkanıyla özdeşleşen bir kurum olduğunu ortaya koymaktadır. Örneğin, türban konusundaki YÖK tutumu başkana bağlıdır: Başkan isterse yasaklanmakta, serbest bırakılmakta ve yine yasaklanmaktadır. Pek çok kimse, Doğramacı-Sağlam-Gürüz çizgisinin nereye varacağını ve gelecek kişiyle nereye gidileceğini kestirememenin kuşkusunu yaşamaktadır. Böylesine kuşku, kişiler yerine sisteme güven duyulmasıyla aşılabilecek duygulardır. Sistemin var olmadığı ya da sistemin güven vermede yetersiz kaldığı durumlarda kuşku gidirmenin de haksız kampanyalara karşı kişileri savunmanın da kolay olmadığını düşünüyorum.